

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 7.8.2006
KOM(2006) 443 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

O vykonaní usmernení pre transeurópske energetické siete v období 2002 –2004

Podľa článku 11 rozhodnutia 1229/2003/ES

{SEK(2006) 1059}

Táto správa je napísaná v súlade s článkom 11 rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1229/2003/ES z 26. júna 2003, ktorým sa stanovuje súbor usmernení pre transeurópske energetické siete a zrušuje rozhodnutie č. 1254/96/ES¹.

Táto vykonávacía správa predstavuje prehľad rámca, ktorým sa ustanovuje politika transeurópskych energetických sietí (TEN-E), a rozsah a ciele usmernení spolu so súhrnom o pokroku dosiahnutom pri realizácii za obdobie rokov 2002 až 2004. Vychádza sa v nej z informácií získaných od prevádzkovateľov prenosových sústav a od odborníkov z členských štátov.

V prílohe k tejto správe sa uvádzajú podrobnosti týkajúce sa realizácie zapojení do elektrickej a plynovej siete v období rokov 2002 až 2004.

1. Rámec politiky TEN-E

Bezpečnosť zásobovania energiou a fungovanie vnútorného trhu s energiami sú kľúčové politické ciele. To sa odzrkadľuje v usmerneniach pre transeurópsku energetiku (TEN-E), zameraných na inštaláciu elektrickej a plynovej siete skutočne európskeho charakteru lepším prepojením roztrieštených národných sietí.

Politika Európskej únie vzhľadom na transeurópske siete vychádza z troch základných pilierov: právna základňa pre siete TEN, články 154 – 156 Zmluvy o ES, ktoré boli zavedené Zmluvou o Európskej únii, nariadenie o finančnej podpore pre TEN² a usmerňovacie rozhodnutie pre energetické TEN, ktorým sa vymedzujú osi pre prioritné projekty a projekty spoločného záujmu.

Cieľom opatrenia Spoločenstva, ktoré je ustanovené zmluvou, je zvýšiť vzájomné prepojenie a prevádzkyschopnosť národných sietí, ako aj prístup k týmto sieťam v rámci otvorených a konkurenčných energetických trhov.

V usmerneniach sa prezentuje účel, rozsah a ciele opatrenia Spoločenstva spolu so zoznamami projektov v prílohách. V usmerneniach sa určujú kritériá oprávnenosti, podľa ktorých môžu projekty dostať finančnú podporu. V dôsledku toho sa finančným nariadením môže podporovať celý rad dobre vymedzených projektov spoločného záujmu.

2. Usmernenia pre TEN-E

Usmernenia Európskeho spoločenstva pre TEN-Energia boli prijaté v roku 1996 a obsahujú zoznam projektov spoločného záujmu. Tento zoznam projektov prešiel revíziou dvakrát, a to v rokoch 1997 a 1999. Najnovšia revízia usmernení nadobudla účinnosť v júni 2003. V nej sa stanovujú osi pre prioritné projekty a projekty spoločného záujmu, ktorých realizácia sa analyzuje v tejto správe.

¹ Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 11.

² Ú. v. EÚ L 228, 23.9.1995, s. 1, nariadenie Rady (ES) č. 2236/95 z 18. septembra 1995 stanovujúce všeobecné pravidlá poskytovania finančnej pomoci Spoločenstva v oblasti transeurópskych sietí, v znení nariadenia (ES) č. 1159/05 Európskeho parlamentu a Rady zo 6. júla 2005 (Ú. v. EÚ L 191, 22.7.2005, s. 16.)

Cieľom usmernení pre vytvorenie transeurópskych energetických sietí je zaviesť efektívnu prevádzku vnútorného energetického trhu, vytvoriť súdržnosť v Únii, posilniť bezpečnosť dodávok a ochranu životného prostredia. Prepojenie národných sietí a vybudovanie ďalších vzájomných prepojení medzi členskými štátmi je jedným prvkom integrácie, ktorým sa zavádza Európska energetická prenosová sieť. Kľúčový význam tu má dokončenie výberu projektov na tých prioritných osiach, ktoré majú cezhraničný charakter alebo ktoré majú významný vplyv na cezhraničnú prenosovú kapacitu.

Osi pre prioritné projekty prihliadajú na spojenia, ktoré sú potrebné na efektívnu prevádzku vnútorného trhu a pre bezpečnosť energetických dodávok. Výzvy pre elektrickú a plynovú sieť sú rôzne:

i) Existujúce kapacity elektrických vzájomných prepojení sú vo veľkej miere nedostatočné pre ďalšiu rast výmeny a obchodu. V dôsledku toho v marci 2002 sa na zasadnutí Európskej Rady v Barcelone hlavy štátov a vlád dohodli na stanovení cieľa pre členské štáty, podľa ktorého by sa úroveň elektrických vzájomných prepojení do roku 2005 mala rovnať aspoň 10 % ich inštalovanej výrobnnej kapacity.

ii) Pokiaľ ide o zemný plyn, v budúcnosti 20 – 30 rokoch tu bude významne narastať závislosť od dovozov plynu. V rámci politiky TEN reálnym cieľom bolo vytvorenie ďalšej kapacity na dovoz plynu v objeme 70 miliárd metrov kubických do roku 2013 zo zdrojov v Rusku, severnej Afrike, v regióne Kaspického mora a na Strednom východe. Hlavnými dodávateľmi zemného plynu v súčasnosti sú Nórsko, Rusko a severná Afrika. V budúcnosti sa ďalšími významnými dodávateľmi stanú Kaspické more, Stredný východ a oblasť Perzského zálivu. Tieto zdroje vymedzujú prirodzené prepravné trasy.

Osi pre prioritné projekty, ktoré vyplývajú z týchto výziev, sú opísané v prílohe, oddiel 1.

2.1 Identifikácia a stanovenie priorít projektov TEN-Energia

Opatrenie Spoločenstva pre vytvorenie energetických sietí sa týka hlavných prepravných/prenosových sietí pre elektrinu a zemný plyn, s výnimkou distribučných sietí.

Projekt môže byť projektom spoločného záujmu, ak zodpovedá cieľom a prioritám stanoveným v usmerneniach a vykazuje potenciálnu hospodársku životaschopnosť. Zahnutím projektu do zoznamu projektov spoločného záujmu nie je dotknuté hodnotenie jeho vplyvu na životné prostredie.

Zatiaľ čo pôvodných desať projektov, tzv. „Essenské projekty“, prijatých na Essenskej Rade Európy v decembri 1994, sa považovalo za potrebné, tento zoznam sa v roku 1999 veľmi rýchlo rozšíril tzv. prístupom **zdola nahor** asi na 200 projektov spoločného záujmu. Pri revízii prijatej v roku 2003 sa rozhodlo o viac ako 220 projektoch.

Pri ostatnej revízii sa do projektov zaviedla hierarchia. Okrem zlepšenia prepojení vo všeobecnosti je potrebné určité spojenia vytvoriť a prideliť im vysokú prioritu. To viedlo k posunu v stratégii, konkrétne k **stratégii zhora** nadol na riešenie najvyšších priorít. V dôsledku toho usmerňovacie rozhodnutie pre energiu, ktoré bolo prijaté v júni 2003, identifikuje okrem projektov spoločného záujmu aj osi pre prioritné projekty. Týmto spôsobom program TEN-E reaguje na zvýšenú závislosť od dovozov plynu, pri ktorej sa predpokladá významné zvýšenie prepravnej kapacity pre zemný plyn a potreba zvýšenej

kapacity vzájomného prepojenia elektrických sietí medzi členskými štátmi, ktoré by napomohlo spoľahlivejšej a efektívnejšej prevádzke siete a zabráneniu výpadkom.

Obrázok 1) a 2) znázorňuje osi pre prioritné projekty. Potreba spojiť oddelené trhy v sektore elektriny je zrejmá a tak isto aj potreba ďalších trás pre dodávky plynu.

2.2 Predpoklady z usmernení TEN-E

V správe a jej prílohe sa prezentuje pokrok, ktorý sa dosiahol pri realizácii energetickej prenosovej infraštruktúry v súlade s cieľmi politiky Európskej únie v súvislosti s transeurópskymi energetickými sieťami (TEN-E). Podstatný aspekt je, že typológia projektov bola zmenená revidovanými usmerneniami, prijatými Radou a Európskym parlamentom v júni 2003. V dôsledku dlhých časových termínov potrebných na povolenie a výstavbu, obvykle 5 až 10 rokov, sa považovalo za potrebné zahrnúť do analýzy aj obdobie 1996 až 2000. Vytvorilo sa spojenie medzi novou a starou klasifikáciou. Preto sa pri vykonávacej správe vychádza z typológie projektov, ktorá bola zavedená usmerňovacím rozhodnutím prijatým v júni 2003.

V prílohe sa ďalej uvádzajú dôležité informácie týkajúce sa projektov zahrnutých do zoznamu v usmerneniach, ktoré sú už účinné, ako aj zmluvy pridelené na základe rozpočtovej položky TEN-E. Údaje obsiahnuté v súvisiacich tabuľkách potvrdili v priebehu roka 2005 experti z členských štátov, ktorých menoval výbor TEN-E.

3. Pokrok v realizácii

Od roku 1996 sektory elektriny a plynu vykazovali rôzne modely realizácie projektov. Zatiaľ čo bezpečnosť dodávok plynu bola riadená pomerne moderne, nedostatočná kapacita na výrobu elektriny i nevhodnosť vzájomného prepojenia viedli k závažnému preťaženiu určitých vedení a dokonca k radu výpadkov elektriny v roku 2003.

Zo zoznamu „Essenských projektov“, definovaného v roku 1994, päť konkrétnych plynárenských projektov bolo skoro potom uvedených do prevádzky. Boli to hlavné plynovody Alžírsko – Maroko – Španielsko a Rusko – Bielorusko – Poľsko – Európska únia a nové plynárenské siete v Grécku, Portugalsku a na juhu a západe Španielska.

Z piatich konkrétnych elektrárenských projektov sa uskutočnili dva projekty, spojenie medzi severným Portugalskom a Španielskom a prepojenie Taliansko – Grécko. Pri troch ďalších projektoch sa nedokázali prekonať ťažkosti s úradnými povoleniami (pri projektoch Francúzsko – Taliansko a Francúzsko – Španielsko) alebo chýbalo rozhodnutie o výstavbe (pre spojenie medzi východnou a západnou časťou Dánska). Tento trend pokračoval pri projektoch, ktoré boli uvedené do prevádzky v období rokov 1996 – 2001, kam patrilo 18 projektov v plynárenskom sektore a 6 v elektrárenskom sektore.

3.1 Ukončené projekty

Na obrázkoch 3) a 4) (s podrobnosťami uvedenými v tabuľke 1 a tabuľke 2 v prílohe) sú zobrazené projekty, ktoré boli uvedené do prevádzky po roku 2001; patrí sem 45 elektrárenských projektov, z nich značný počet v Španielsku, Portugalsku a v juhovýchodnej Európe, a 16 plynárenských projektov. Štrnástim z týchto projektov bola poskytnutá podpora podľa zmlúv na základe rozpočtu TEN-E.

Medzi zodpovedajúce cezhraničné projekty (a projekty s veľkým vplyvom na cezhraničný prenos), ktoré sú prioritnými projektmi, patria elektrické prepojenia na osiach EL.1, EL.2, EL.3, EL.4, EL.6 a EL.7 a ďalej plynové prepojenia na osiach NG.2 a NG.4, ako je uvedené na obrázkoch 3) a 4).

3.2 Projekty vo výstavbe

Na obrázkoch 3) a 4) (s podrobnosťami uvedenými v tabuľke 2 a v tabuľke 3 v prílohe) sú zobrazené projekty, ktoré sú v súčasnosti vo výstavbe. Tento zoznam zahŕňa 14 elektrárenských projektov, značný počet v Španielsku a Portugalsku, a 11 plynárenských projektov. Deviatim z týchto projektov bola poskytnutá podpora podľa zmlúv na základe rozpočtu TEN-E.

Medzi zodpovedajúce cezhraničné projekty (vrátane projektu s veľkým vplyvom na cezhraničný prenos), ktoré sú prioritnými projektmi, patria elektrické prepojenia na osiach EL.3, EL.4, EL.6 a EL.7 a ďalej plynové prepojenia na osi NG.3 a NG.4, ako je uvedené na obrázkoch 3) a 4).

3.2b Vplyv ďalších cezhraničných spojení

Hodnotenie vplyvu dokončených cezhraničných spojení a spojení vo výstavbe vychádza zo zvýšenia kapacity podľa zoznamov v tabuľkách 2 a 4 v prílohe. Pre elektrárenské spojenia sa meria ako „ďalšia čistá kapacita“, ktorá súvisí s „čistou prenosovou kapacitou“ posudzovanej krajiny.

Pre Belgicko zvýšenie čistej kapacity o 900 MVA ďalším vedením Avelin-Avelgem do Francúzska zodpovedá 16 % skutočnej čistej prenosovej kapacity. Pre Taliansko nárast, ktorý poskytuje fázový menič v Rondissone a ukončené prepojenie na Švajčiarsko, znamená prínos 22 % prenosovej kapacity. Dve vedenia pripojené v Ernestinove v Chorvátsku zodpovedajú 38 % čistej prenosovej kapacity. Dve ďalšie vedenia, ktoré spájajú Portugalsko a Španielsko, môžu prenášať hlavnú časť čistého prenosu zo a do Španielska. To znamená, že v prípade straty jedného vedenia druhé vedenie má stále dostatočnú kapacitu na prenos významnej časti energie. Pre Portugalsko sa tým značne zvýšila bezpečnosť dodávok.

Tieto ďalšie vedenia významne zvyšujú výmenu elektriny. Najmä Portugalsko teraz prekračuje cieľovú hodnotu 10 % kapacity vzájomného prepojenia. Iné krajiny, vrátane Španielska, Talianska, Grécka, Írska a Spojeného kráľovstva, sa stále nachádzajú pod touto cieľovou hodnotou. Znamená to potrebu posilniť bezpečnosť dodávok v Spoločenstve riešením preťaženia v elektrických sieťach a reagovať na skutočné prenosové potreby trhu. Preto sú ešte potrebné ďalšie cezhraničné elektrické spojenia pozdĺž prioritných osí.

Pre plynové spojenia sa nárast kapacity meria v miliardách metrov kubických za rok (Bcm/a). Tabuľka 2 a 4 ukazuje, že nové plynovody z Líbye do Talianska, z Alžírska do Španielska a zo Severného mora do Spojeného kráľovstva zvyšujú objem dovozu až o 20 Bcm/a. Terminály na skvapalnený zemný plyn (LNG) v prevádzke alebo vo výstavbe zvyšujú objem dovozu o ďalších 50 Bcm/a.

Tieto číselné údaje predstavujú významnú časť ďalších dovozov do EÚ v objeme viac ako 200 Bcm/a, ktoré budú potrebné po roku 2020, ale nové plynovody budú stále nevyhnutné na zabezpečenie a diverzifikáciu ďalšej kapacity na dovoz plynu.

3.3 Etapa schvaľovania

Etapa schvaľovania realizácie projektu zahŕňa širokú škálu problémov a zahŕňa pomerne dlhý zoznam úloh pred ukončením tejto etapy. Zoznam projektov v etape schvaľovania (s podrobnosťami uvedenými v prílohe) obsahuje 80 projektov, 61 projektov na prenos elektriny a 19 projektov na prenos plynu. Z nich dvadsaťdeväť projektov dostalo podporu na základe rozpočtu TEN-E.

Veľký počet týchto projektov naznačuje, že pre urýchlenie realizácie je dôležité zjednodušenie schvaľovacích postupov, najmä pre cezhraničné projekty vysokého európskeho záujmu.

Káblové spojenie medzi Estónskom a Fínskom (ESTLINK) tvorí prvé a doteraz jediné elektrické prepojenie Pobaltských štátov s inými členmi Európskej únie. V dôsledku toho motivácia na ukončenie tohto prepojenia bola vysoká. Realizácia trvala celkom 7 rokov, z ktorých 3 roky boli potrebné na etapu schvaľovania a len dva roky na výstavbu.

Rozvojový plán na prepojenie medzi Talianskom a Švajčiarskom, S. Fiorano-Robbia, bol zahájený v roku 1992. V roku 2001 boli vykonané štúdie technickej a environmentálnej uskutočniteľnosti. Keď sa dosiahla uskutočniteľnosť a vytvoril sa predbežný návrh, začal sa dlhý a bolestivý schvaľovací proces. Stojí za zmienku, že schválenie projektu sa dosiahlo vďaka radu kompenzačných opatrení a zmierneniu environmentálnych vplyvov, ako je demontáž existujúcich nadzemných vedení v oblasti zasiahnutej týmto novým projektom. Nové vedenie bolo nakoniec ukončené koncom roka 2004 (po 12 rokoch) a jeho prevádzka začala 20. januára 2005.

Tieto príklady potvrdzujú, že pre elektrické vedenia celkové trvanie projektu až do jeho ukončenia je 5 rokov, pokiaľ neexistujú žiadne prekážky ani opozícia. Dokonca aj bez veľkých prekážok je skutočnosť taká, že v najnovších prípadoch časový odstup medzi prvým plánovaním a uvedením do prevádzky je obvykle asi 10 rokov. Ak existujú skutočné prekážky a opozícia, projekty nedospejú do etapy výstavby ani po 12 až 20 rokoch (príkladom je Bescano (ES)-Baixas (FR) a je stále neschválený). V niektorých prípadoch sa nikdy nenaštarujú ani po 10 alebo viac ako 10 rokoch rokovanií, čo je prípad vedenia Lienz (AT) – Cordignano (IT).

Existujú veľké rozdiely v tom, ako verejnosť vníma riziká a vplyvy spojené s vysokonapäťovými vzdušnými vedeniami v porovnaní s plynovými vedeniami, pri ktorých sú časové odstupy obvykle kratšie. V ostatnom čase boli vznesené námietky proti výstavbe terminálov LNG, a to na miestnej i regionálnej úrovni. V prípade terminálu v Rosignano (IT) existovala, napriek dohode na štátnej úrovni, významná opozícia voči projektu zo strany miestnej samosprávy v Rosignano, ktorá chcela, aby určité časti závodu boli postavené na inom vzdialenejšom mieste v rámci jej teritória. Po troch rokoch ďalšieho vyhodnocovania environmentálnych vplyvov sa riešenie javí ako uskutočniteľné a výstavba by mohla čoskoro začať.

3.4 Pokrok v období 2002 - 2004

Pokiaľ ide o plynovú sieť, do prevádzky bolo uvedené dôležité spojenie medzi Francúzskom a Španielskom a nové terminály na skvapalnený zemný plyn (LNG) v Carthagene, Bilbao a Barcelone, Španielsko. Ďalej sú vo výstavbe početné terminály na LNG v Taliansku,

Španielsku, Grécku a Spojenom kráľovstve. Okrem toho do prevádzky bol uvedený nový plynovod z Líbye do Talianska (na Sicíliu).

Medzi veľké projekty v etape schvaľovania patrí plynovod od Kaspického mora cez Turecko do Rakúska, prepojenie Grécko – Taliansko a prepojenie Dánsko – Nemecko – Švédsko, ako aj značný počet terminálov na LNG v Taliansku a Španielsku a podzemný sklad v Španielsku.

Pokiaľ ide o elektrickú sieť, bola zvýšená kapacita existujúceho spojenia medzi Francúzskom a Talianskom, do prevádzky bolo uvedené chýbajúce spojenie medzi Francúzskom a Belgickom a nové vedenie medzi Talianskom a Švajčiarskom, ako aj ďalšie prepojenia medzi Španielskom a Portugalskom, v juhovýchodnej Európe, medzi Švédskom a Nórskom, Fínskom a Ruskom, v Írsku a v Dánsku. Ďalej je vo výstavbe podmorské spojenie medzi Fínskom a Estónskom, nové vzájomné prepojenie medzi Bulharskom a Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko, vedenia medzi Španielskom a Portugalskom a vedenia v Írsku.

Medzi veľké projekty v procese schvaľovania patria spojenia medzi Francúzskom a Španielskom, Holandskom a Spojeným kráľovstvom, v juhovýchodnej Európe, vrátane spojení medzi Gréckom a Bulharskom /Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko/ Tureckom, medzi Nemeckom a Poľskom, Nemeckom a Rakúskom, Rakúskom a Maďarskom a medzi Rakúskom a Českou republikou.

Realizáciou projektov na prioritných osiach v období 2002 – 2004 sa podrobne zaoberá príloha.

Okrem toho realizácia projektov v izolovaných regiónoch bola účinne podporovaná dotáciami na základe rozpočtovej položky TEN-E (s podrobnosťami uvedenými v prílohe).

3.5 Finančné prostriedky Spoločenstva

Na základe rozpočtovej položky TEN-E od roku 1995 do roku 2004 bola poskytnutá podpora v celkovej výške 174 miliónov eur. Tento rozpočet sa čerpal hlavne na spolufinancovanie štúdií.

Oplatí sa pozrieť na podporu udelenú z hľadiska prioritnej osi. Pokiaľ ide o sumu, ktorá sa čerpala na prioritné projekty v období 2001 – 2004, na tieto projekty bolo udelené asi 64 % z rozpočtu, ktorý bol k dispozícii. Väčšia časť tejto sumy sa vyčerpala na plynovú sieť, konkrétne 62,8 %, a menšia časť 37,2 % sa minula na elektrickú sieť.

Tieto číselné údaje boli potvrdené pri výzve na predkladanie návrhov v roku 2004, pri ktorej sa vychádzalo z usmernení prijatých v júni 2003, kde prioritné projekty vybrané na financovanie dostali takmer 64 % z celkového rozpočtu. Plynové siete dostali 65 % z rozpočtu, ktorý sa vyčerpala na prioritné projekty. Tieto čísla ukazujú, že priority stanovené predtým sú v súlade s prioritnými osami vymedzenými v rozhodnutí z roku 2003.

Toto jasne ukazuje, že výber prioritných osí, prijatý v roku 2003, zohľadňuje požadované zlepšovanie energetickej infraštruktúry na európskej úrovni. Po druhé ukazuje, že významná politická a finančná podpora sa môže sústrediť na vykonávanie prioritných projektov.

3.6 Zásadná úloha rozpočtu TEN-E

Veľkosť ročného rozpočtu TEN-E je veľmi mierna vzhľadom na požadované investície, konkrétne asi 0,2 - 0,5 % (tabuľka 1 a tabuľka 3 v prílohe týkajúca sa podpory TEN-E na celkové náklady). Podpora poskytnutá na štúdie však môže byť významná pre plánovanie projektov v izolovaných alebo ostrovných regiónoch. Súvisiace štúdie uskutočniteľnosti a technického typu sú podstatné pre zahájenie týchto projektov a môže sa nimi skrátiť časový rámec stavebného rozhodnutia. Okrem toho podpora pre nové technológie na prenos elektriny, ako je ukladanie vedení do zeme alebo spoločné používanie železničných a cestných tunelov, poskytuje pre takéto projekty silný stimul. Finančná podpora pre technickú etapu projekt tiež urýchľuje a môže byť impulzom pre stavebné rozhodnutie. Cezhraničné projekty získali významnú podporu na základe rozpočtovej položky TEN-E, ako je podrobne uvedené v prílohe. V niekoľkých dobre zdôvodnených prípadoch bolo možné poskytnúť podporu pre etapu výstavby. V týchto prípadoch je podstatným aspektom všeobecne známa podpora prostredníctvom rozpočtu TEN-E, nie veľkosť finančného zásahu. Keď je chýbajúce spojenie krátke a teda celkové náklady na projekt sú nízke, príspevok z TEN-E môže dosiahnuť rádovo 10 %, ináč je menší.

Osobitná podpora z TEN-E pre nové technológie:

Káblová technológia:

Podpora bola poskytnutá na početné projekty podmorských káblov, pričom najdlhším podmorským káblom v prevádzke bude prepojenie Holandsko/Nórsko, vrátane kábla spájajúceho Škótsko a Anglicko so zámerom väčšieho využívania výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov, a niekoľkých podmorských káblov na prepojenie rôznych trhov alebo ostrovov s hlavnou synchronnou sústavou. Nový prístup sa uplatňuje pri realizácii plynových izolovaných vedení (GIL) na prepojenie európskych elektrární na výrobu elektriny s využitím pobrežných vetrov.

Synergia medzi vysokonapäťovými vedeniami a železničnými/cestnými tunelmi:

Podpora bola poskytnutá na preskúmanie možnosti nového spojenia cez Brennerský tunel medzi Rakúskom a Talianskom, ako aj na integráciu elektriny a železničnej dopravy vo vysokorýchlostnom železničnom tuneli Lyon – Turín. Podrobne sa analyzuje potenciál novej káblovej alebo GIL technológie.

Sieťové štúdie európskeho rozmeru:

Kvôli strategickému významu 75 % oprávnených nákladov sa poskytuje na preskúmanie spojení a rozhrania medzi rozšírenou západnou synchronnou sústavou, Zväzom pre koordináciu prenosu elektriny (UCTE), a východnou synchronnou oblasťou, vrátane Jednotnej energetickej sústavy (UPS) Ruska spolu s Kaliningradskou oblasťou, prepojených energetických sústav (IPS) Bieloruska, Ukrajiny, energetických sústav Moldavska, Gruzínska, Azerbajdžanu, IPS Pobaltských štátov a iných prepojených sústav. Výsledok tejto projektovej štúdie poskytne dôležité informácie pre vykonávacie rozhodnutie.

Ďalším príkladom je projekt, v ktorom sa analyzujú nové spojenia medzi Zväzom pre koordináciu prenosu elektriny a sústavami CENTREL (východná Európa).

3.7 Úvery EIB a iné dotácie Spoločenstva

Ako je vysvetlené v prílohe, energetická infraštruktúra dostáva významnú podporu prostredníctvom pôžičiek od EIB alebo dotácií z iných zdrojov Spoločenstva. Významná časť z tejto podpory sa však často venuje na energetickú infraštruktúru všeobecne vrátane distribučných sietí a nielen výlučne na vzájomné prepojenia.

4. Závery

Na základe správy v prílohe Komisia dospela k týmto hlavným záverom:

- Cieľ, ktorým je sústredenie podpory na prioritné projekty, sa realizuje.

Skutočnosť, že v období 2001 – 2004 viac ako 60 % podpory TEN-E bolo pridelené na prioritné projekty ukazuje, že v prioritných osiach, prijatých v roku 2003, sa zohľadňuje požadované zlepšenie prenosovej infraštruktúry.

- Koordinačné opatrenia týkajúce sa realizácie by mali pre politiku TEN-E dostať vysokú prioritu.

Na zrýchlenie realizácie projektov sa musí osobitná pozornosť venovať podrobnému monitorovaniu pokroku a pravidelnej výmene informácií o cezhraničných spojeniach. Vymenovanie európskeho koordinátora, ktoré bolo prijaté v usmerneniach TEN-T pre dopravu, by mohlo znamenať vhodné opatrenie a navrhuje sa v revízii usmernení TEN-E.

- Politická podpora „pod značkou TEN-E“ nadobúda stále väčší význam pre prijatie zo strany verejnosti a pre urýchlenie schvaľovacieho postupu. Konštatuje sa však, že schvaľovacie postupy zostávajú hlavným problémom, nakoľko časový odstup medzi prvým plánovaním a uvedením do prevádzky je obvykle asi 10 rokov.

Spätná väzba od prevádzkovateľov prenosových sústav ukazuje, že vyjadrenie Spoločenstva ku konkrétnemu európskemu záujmu sa považuje za rovnako dôležité ako finančná podpora a môže prispieť k včasnému zahájeniu výstavby.

- V dlhom zozname projektov spoločného záujmu relatívne veľký počet projektov pokročil dobre, zrejme aj bez veľkej podpory na základe TEN-E. Bližší pohľad na cezhraničné spojenia, najmä pozdĺž prioritných osí, však ukázal, že v tejto podtriede bol vplyv programu TEN-E významný (pozri tabuľku 2 a tabuľku 4 v prílohe).
- Rozpočet TEN-E, i keď relatívne malý, bol významným príspevkom pre
 - zahájenie projektov v izolovaných alebo ostrovných regiónoch,
 - projekty, ktoré skúmajú potenciálne využívanie nových technológií alebo
 - spustenie stavebného rozhodnutia na konkrétne projekty.
- Európska investičná banka (EIB) je dobre vybavená na to, aby zohrávala hlavnú úlohu pri lepšej integrácii plynárenských a elektrárenských trhov v EÚ. Financovanie plynárenskej a elektrárrenskej prenosovej infraštruktúry je už tradičnou aktivitou EIB, ktorá by sa mala vzhľadom na prioritné projekty uplatňovať v budúcnosti ešte dôraznejšie.

- Ukázalo sa, že aktualizácia prioritných osí i zoznamov projektov³ je predpokladom pre zvýšenie podpory na lepšie pripojenie nových členských štátov a prístupujúcich krajín.

Plné začlenenie desiatich členských štátov, ktoré vstúpili 1. mája 2004, do prioritných projektov vyžaduje aktualizáciu prioritných osí. Návrh revízie usmernení TEN-E zahŕňa príslušné ďalšie osi pre prioritné projekty.

Hlavné závery pre elektrické a plynové siete sú:

Elektrické siete:

- V prioritných projektoch sa zohľadňuje význam cezhraničného obchodu pre liberalizáciu trhu s elektrinou. Prepojenia sú vo veľkej miere nedostatočné vzhľadom na barcelonský 10 %-ný cieľ, i keď bol dosiahnutý určitý pokrok.
- Dokončené spojenia a spojenia vo výstavbe predstavujú hlavný príspevok k odstráneniu preťaženia pozdĺž prioritných koridorov. Najmä cezhraničné spojenia medzi Francúzskom a Belgickom (EL.1), medzi Talianskom a Švajčiarskom a fázový menič medzi Talianskom a Francúzskom (EL.2), niekoľko vedení medzi Portugalskom a Španielskom (EL.3), cezhraničné vedenia v juhovýchodnej Európe (EL.4), spojenia, ktoré zvyšujú prenosovú kapacitu medzi Írskom a Severným Írskom (EL.6), medzi Dánskom a Nemeckom, spojenia medzi Fínskom a Estónskom, Fínskom a Ruskom a Švédskom a Nórskom (EL.7) značne zvyšujú prenosovú kapacitu.

Plynové siete:

- V prioritných projektoch sa zohľadňuje význam cezhraničného obchodu pre liberalizáciu trhu s plynom.
- Dokončené spojenia a spojenia vo výstavbe predstavujú hlavný príspevok k zvýšeniu dovoznej kapacity plynu pozdĺž prioritných koridorov. Najmä cezhraničné spojenie pre dodávky plynu z Alžírsku cez Maroko (NG.2), z Turecka do Grécka alebo Rakúska (NG.3) a rad nových terminálov na LNG (NG.4) v Španielsku, Taliansku, Grécku a Spojenom kráľovstve značne zvyšuje dovoznú kapacitu.

Opisy k obrázkom:

Obrázok 1: Osi pre prioritné projekty týkajúce sa elektrických sietí.

Obrázok 2: Osi pre prioritné projekty týkajúce sa plynových sietí.

Obrázok 3: Pokrok v realizácii elektrických sietí od roku 2001.

Obrázok 4: Pokrok v realizácii plynových sietí od roku 2001.

³ Návrh Komisie na revíziu usmernení TEN-E KOM(2003) 742, konečné znenie z 10.12.2003.